

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครูเป็นผู้สั่งสอนศิลปวิทยาการแก่นักเรียน ครูจึงต้องมีความรู้ความสามารถสูงยิ่ง ครูมีความรู้ความสามารถยิ่งสูงเท่าใดก็ยิ่งเป็นเครื่องเสริมให้การทำงานของครูก็ยิ่งขึ้น¹ ครูเป็นผู้พัฒนากำลังใจคน² ครูเป็นผู้ที่มีส่วนในการจัดการศึกษาและรับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม จึงอาจกล่าวได้ว่า ครูเป็นพลังสำคัญกลุ่มหนึ่งที่ช่วยพัฒนาและสร้างความมั่นคงให้แก่ชาติในรูปแบบการส่งเสริมและธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบัน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์³

เนื่องจากครูประจำการมีหน้าที่ในการสอน ฝึกอบรมเยาวชนของชาติโดยตรง เยาวชนจะเจริญขึ้นเป็นพลเมืองที่มีความรู้ความสามารถมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับความรู้ เทคนิค กลวิธีในการสอน ตลอดจนความสามารถและการเอาใจใส่ของครูประจำการนั่นเอง⁴

¹เจลีเยว บุรีภักดิ์ และคนอื่น ๆ, ลักษณะของครูที่ดี. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คำรวจ, 2520), หน้า 9.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

³กรมการฝึกหัดครู, นโยบายและการจัดการฝึกหัดครูตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 4 (2520-2524). (กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู), หน้า 11.

⁴ไอพาร โรจน์หิรัญ และคนอื่น ๆ, 29 กันยายน 2522 ครบรอบ 25 ปี การสถาปนากรมการฝึกหัดครู. (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทยการพิมพ์, 2522), หน้า 88.

ปริมาณครูประจำการที่มีอยู่ในขณะนี้จำเป็นต้องได้รับการศึกษาเพิ่มเติมมีจำนวนมาก กล่าวคือเป็นครูประจำการที่สอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดประมาณ สองแสนสี่หมื่นคน ครูประจำการที่สอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา ประมาณเก้าหมื่นคน ครูประจำการที่สอนอยู่ในโรงเรียนราษฎร์ประมาณห้าหมื่นคน ครูประจำการเหล่านี้ส่วนใหญ่ควมูฉิยงค่ากว่ามาตรฐาน¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประจำการที่ไม่มีวุฒิกูมีจำนวนถึงสี่หมื่นคน²

ตามสภาพที่เป็นอยู่ในขณะนี้ปรากฏว่าครูประจำการของไทยเรานั้นมีพื้นความรู้แตกต่างกันมาก กล่าวคือมีพื้นความรู้ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ จนถึงระดับปริญญาเอก มีภูมิลำเนาที่แตกต่างกันมาก กล่าวคืออยู่ทั้งในเมือง ชนบท และท้องถิ่นก้นดง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประจำการที่ไม่มีวุฒิกูส่วนใหญ่ จะมีพื้นความรู้ที่แตกต่างกัน กล่าวคือมีพื้นความรู้ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่สี่จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในชนบทและท้องถิ่นก้นดง ฐานะเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ มีภารกิจรับผิดชอบหนัก เพราะต้องทำการสอนตลอดทั้งวัน สิ่งเหล่านี้ นับว่าเป็นอุปสรรคต่อครูประจำการที่ไม่มีวุฒิกูที่จะไปศึกษาเล่าเรียนในสถานศึกษาต่าง ๆ เป็นอันมาก

จากความจำเป็นที่ครูประจำการที่ไม่มีวุฒิกูต้องมีความรู้ความสามารถเพื่อทำหน้าที่ครูได้อย่างสมบูรณ์ แต่สภาพชีวิตของครูประจำการที่ไม่มีวุฒิกูดังกล่าว

¹คุรุปริทัศน์, "แนวโน้มนของการฝึกหัดครูในอนาคต", คุรุปริทัศน์ 6.
(กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทยการพิมพ์, 2522), หน้า 15.

²สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานภาคสมบูรณ
รายงานการศึกษาและรายงานครู พ.ศ. 2520. หน้า 22.

ประกอบกับสภาพ เศรษฐกิจและสังคมของไทยในปัจจุบัน ครูประจำการไม่สามารถจะ
ช่วยพัฒนาตนเองได้ทันทางที่ ดังนั้นรัฐจึงได้ดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมการให้
ความรู้แก่ครูประจำการ ในระบบวิชาชุดครูให้กว้างขวางยิ่งขึ้น¹

กองส่งเสริมวิทยฐานะครู กรมการฝึกหัดครู ซึ่งมีหน้าที่ให้ความรู้ ทักษะ
ประสบการณ์และวิธีการต่าง ๆ แก่ครูประจำการทั่วประเทศ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนความ
รู้และประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น² จึงได้ดำเนินการเกี่ยวกับวิชาชุดครู
ซึ่งจัดว่าเป็นทางสายเอกที่สำคัญยิ่งสายหนึ่งแห่งความก้าวหน้าของครูประจำการที่
กระจัดกระจายอยู่ทั่วประเทศ สำหรับครูประจำการที่มีฐานะยากจนหรืออยู่ในห้อง
ถิ่นกันดารห่างไกลจากแหล่งวิทยาการและความเจริญในด้านต่าง ๆ วิชาชุดครูจัด
ว่าเป็นทางสายเดียวเท่านั้นที่จะทำให้ครูเหล่านี้เจริญก้าวหน้าไปได้³ ฉะนั้นการที่
กรมการฝึกหัดครูได้จัดดำเนินการเกี่ยวกับวิชาชุดครูจึงเป็นทั้งขวัญและกำลังใจในการ
ปฏิบัติหน้าที่การงานของครูโดยแท้จริง

การดำเนินงานที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน กรมการฝึกหัดครูได้จัดโอกาสให้
แก่ครูประจำการได้แสวงหาความรู้ในลักษณะต่าง ๆ กันหลายวิธีดังนี้

¹กองส่งเสริมวิทยฐานะครู กรมการฝึกหัดครู, การแบ่งส่วนราชการ
การกำหนดตำแหน่งเพิ่มเติม การปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง. (กรุงเทพมหานคร :
กองส่งเสริมวิทยฐานะครู กรมการฝึกหัดครู), หน้า 48.

²ไอฟาร์ โรจนหิรัญ และคนอื่น ๆ, 29 กันยายน 2522 ครบรอบ
25 ปี การสถาปนากรมการฝึกหัดครู. หน้า 91.

³กองส่งเสริมวิทยฐานะครู กรมการฝึกหัดครู, "การอบรมครูประจำการ
ที่ไม่มีวุฒิ", อนุสรณ์การสอนครูประจำการประเภท ข. 400 ชั่วโมง รุ่นที่ 1.
(กรุงเทพมหานคร : กองส่งเสริมวิทยฐานะครู กรมการฝึกหัดครู), หน้า 6.

1. จัดให้มีการบรรยายความรู้วิชาชุดครู ทางวิทยุกระจายเสียงทั้งใน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ครูประจำการ ที่ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง แล้วสมัครสอบประจำปีตามกำหนดการ สอบที่กรมการ ฝึกหัดครู จัดขึ้น

2. จัดให้มีการอบรมเพื่อการศึกษาในระหว่างปีภาคเรียนฤดูร้อน (อ.ศ.ร.) เป็นการเปิดโอกาสให้ครูที่มีพื้นความรู้น้อยได้ เข้าเรียนในสถานศึกษา เพื่อจะได้มีโอกาสซักถามความรู้ต่าง ๆ จากอาจารย์ผู้สอนโดยตรง การเรียน วิธีนี้ผู้เรียนต้องมีฐานะทาง เศรษฐกิจดีพอควร เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก

3. จัดให้มีการสอนทางไปรษณีย์ วิธีนี้เหมาะสำหรับครูที่มีพื้นความรู้พอ ควร แต่จะต้องมีเวลาศึกษาทบทวน ทำแบบฝึกหัดส่งอาจารย์ผู้สอน การศึกษา ด้วยวิธีนี้ผู้เรียนเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการอบรมเพื่อการศึกษาในระหว่างปีภาค เรียนฤดูร้อน

4. จัดให้มีคณะอาจารย์ ออกไปพบครูประจำการเป็นระยะ ๆ เพื่อ แนะนำการเรียน ทอบปัญหาและข้อสงสัยต่าง ๆ ตลอดจนให้ความรู้ด้านวิชาการ ด้วย

ถึงแม้ว่ากรมการฝึกหัดครูจะจัดโอกาสให้ครูประจำการที่ไม่มีวุฒิครูได้แสวง หาความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ก็ยังมีครูประจำที่ไม่มีวุฒิครูอีก เป็นจำนวนมากไม่สามารถแสวงหาความรู้ตามวิธีการที่กรมการฝึกหัดครูจัดให้ได้ ทั้งนี้เพราะครูประจำการที่ไม่มีวุฒิครูเหล่านั้นถูกจำกัดด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. มีพื้นความรู้น้อย ไม่ว่าจะสมัครสอบประจำปี หรือเข้ารับการอบรม เพื่อการศึกษาในระหว่างปีภาคเรียนฤดูร้อน (อ.ศ.ร.) ซึ่งมีระยะเวลาอบรมสั้น ๆ ก็มีความรู้ไม่เพียงพอที่จะผ่านการวัดผลได้

2. มีฐานะทาง เศรษฐกิจค่อนข้างยากจน จึงไม่สามารถที่จะสมัครเข้า รับการอบรมหรือเรียนทางไปรษณีย์ได้

3. มีการะับฝึคชอบมาก กล่าวคือ ต้องสอนตลอดวัน โอกาสที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมมีน้อย

4. มีอายุมาก สมองและร่างกายไม่สามารถที่จะเรียนรู้อวิชาการศึกษาต่าง ๆ เป็นจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้นได้ หรือจะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองก็เข้าใจยาก เรียนร่วมกับผู้ที่มีอายุน้อยก็เรียนตามไม่ทัน

5. มีภูมิลำเนาอยู่ห่างไกลจากแหล่งวิชาการ หรือสถานศึกษา จึงศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ยาก

ด้วยเหตุผลดังกล่าว กรมการฝึกหัดครูพิจารณาเห็นว่า ควรจะจัดโอกาสในการแสวงหาความรู้ให้แก่ครูประจำการที่ไม่มีวุฒิกูเพิ่มขึ้นอีก โดยจัด "โครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิกู" ขึ้น¹

ในชั้นแรกได้เปิดอบรมวิชาชุดครูวิทยาศาสตร์ 400 ชั่วโมงระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นก่อน ซึ่งกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (ส.ช.) เป็นผู้คัดเลือกครูประจำการที่ไม่มีวุฒิกูมาเข้ารับการอบรม ซึ่งใช้เวลาอบรมทั้งสิ้น 400 ชั่วโมง โดยได้รับการสนับสนุนค่านการเงินบางส่วนจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ในการอบรมซึ่งจัดเช่นเกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนแต่ละครั้ง คณะกรรมการดำเนินการได้รวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการ

¹ กองส่งเสริมวิทยฐานะครู กรมการฝึกหัดครู, "การอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิกู", อนุสรณ์การสนธิประจําการประเภท ข. 400 ชั่วโมง รุ่นที่ 1. (กรุงเทพมหานคร : กองส่งเสริมวิทยฐานะครู กรมการฝึกหัดครู), หน้า 6-7.

คำเเนินการจากครูประจำการที่มาเรียนเป็นข้อมูลในการพิจารณา เพื่อปรับปรุงการ
 เรียนการสอนครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น ข้อมูลเฉพาะความคิดเห็นของครูประจำการ ที่
 มาเรียนแต่เพียงฝ่ายเดียวไม่เพียงพอที่จะบอกได้อย่างครบถ้วนว่า การคำเเนินการ
 เกี่ยวกับการเรียนการสอนแต่ละครั้งนั้นเหมาะสมหรือไม่เพียงใด มีข้อดี ข้อบกพร่อง
 อย่างไร เพราะตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของการเรียนการสอนและการคำเเนิน
 การมีมาก เช่น คุณภาพของคณะอาจารย์ผู้สอน แบบแผนการคำเเนินงาน งบประมาณ
 และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนซึ่งครูประจำการที่มาเรียนเพียง
 ฝ่ายเดียว ไม่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรเหล่านั้นได้ทั้งหมด ในการที่จะได้ข้อมูล
 เกี่ยวกับตัวแปรเหล่านั้นอย่างครบถ้วน จำเป็นต้องอาศัยการประเมินผลที่เป็นระบบ
 (Systematic Evaluation)

การประเมินผลโครงการที่เป็นระบบจะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพ
 ของการเรียนการสอน การวางแผนงาน ตลอดจนผลของการเรียนการสอนซึ่งจะบ่งชี้
 ว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด อันจะเป็นแนวทางให้คณะกรรมการคำเเนินการ
 ให้นำไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขการคำเเนินการครั้งต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการประเมินผลโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิ
 ซึ่งกองส่งเสริมวิทยฐานะครู กรมการฝึกหัดครู ได้จัดขึ้นในระหว่างวันที่ 18
 ธันวาคม 2522 ถึงวันที่ 16 มีนาคม 2523 ณ โรงเรียนมัธยมสาธิต วิทยาลัยครู
 เพชรบุรีวิทยา ลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร คาดว่าผลการประเมินจะเป็นประโยชน์แก่
 คณะกรรมการคำเเนินการอบรม ในอันที่จะปรับปรุงโครงการอบรมให้ดีขึ้นมีประสิทธิภาพ
 ยิ่งขึ้น ผลที่ตามมาก็คือ ครูที่เข้ารับการอบรมจะมีความรู้ความสามารถสูง ซึ่ง
 ทำให้สามารถปฏิบัติงานสอนได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะมีผลต่อคุณภาพของเยาวชนของ
 ชาติโดยรวม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิปริญญาตรี กับนโยบายทางการศึกษา และวัตถุประสงค์ของโครงการกับความต้องการและความคาดหวังของครูประจำการ
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิปริญญาตรี
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของการดำเนินการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิปริญญาตรี
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิปริญญาตรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เกี่ยวข้องกับเฉพาะครูประจำการที่ไม่มีวุฒิปริญญาตรี ที่มาเรียนและอาจารย์ที่ทำการสอนในโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิปริญญาตรี วิชาชุดครูวิทยาศาสตร์ 400 ชั่วโมง ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา รุ่นที่ 4 นี้เท่านั้น
2. การประเมินผลโครงการนี้เริ่มตั้งแต่วันที่ 18 ธันวาคม 2522 ถึงวันที่ 16 มีนาคม 2523 เท่านั้น
3. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่คำนึงถึงความแตกต่างด้านอายุ เชื้อชาติ ปัญญา ตลอดจนความแตกต่างด้านตัวอาจารย์ผู้สอนของครูประจำการที่ไม่มีวุฒิปริญญาตรี

ข้อกวดงเบื้องต้น

1. แบบสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชุดครูวิทยาศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา อันประกอบด้วยวิชาฟิสิกส์ และวิทยาศาสตร์ทั่วไป เคมี ชีววิทยา และวิธีสอนวิทยาศาสตร์ เป็นแบบสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คณะอาจารย์ประจำกอง

ส่งเสริมวิทยฐานะครู กรรมการฝึกหัดครู เป็นผู้สร้างขึ้นโดยได้รับคำสั่งแต่งตั้งจาก
กระทรวงศึกษาธิการ เป็นแบบสอบที่มีความตรงตามเนื้อเรื่อง (Content
Validity) และความเที่ยง (Reliability) สูง

2. ครูประจำการที่มาเรียนแบบสำรวจด้วยความจริงใจ และตรงกับสภาพความเป็นจริง

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

ในการทำแบบสอบถามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชุดครูวิทยาศาสตร์ ระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้น ครูประจำการอาจทำได้ไม่เต็มความสามารถ
ซึ่งอาจเนื่องมาจากคาดว่าอาจารย์ผู้สอนคงไม่น่าจะแนบจากการสอบไปตัดสินได้ตก
จึงอาจได้คะแนนไม่ตรงกับความสามารถที่แท้จริงได้ แต่อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยสังเกต
พบว่า ครูประจำการได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามหลังจากการอบรมสิ้นสุด
ลงเป็นอย่างดี

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คณะกรรมการดำเนินการ	หมายถึง	ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำเนินการและทำ หน้าที่สอนครูประจำการที่มาเรียนวิชา ชุดครูวิทยาศาสตร์ 400 ชั่วโมง ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาการ ศึกษา รุ่นที่ 4 ตามคำสั่งกรมการฝึกหัดครู กระทรวง ศึกษาธิการ
---------------------	---------	---

ครูประจำการ	หมายถึง	ครูประจำการที่ไม่มีวุฒิปริญญา ซึ่งกรมการ ปกครอง กระทรวงมหาดไทย และ
-------------	---------	---

อาจารย์

หมายถึง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
เอกชนคัดเลือกให้มาเรียนวิชาชุดครู
วิทยาศาสตร์ 400 ชั่วโมง ระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา รุ่นที่ 4
ผู้ที่ทำการสอนครูประจำการที่มาเรียน
วิชาชุดครูวิทยาศาสตร์ 400 ชั่วโมง
ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
รุ่นที่ 4 ที่ได้รับแต่งตั้งจากกรมการ-
ฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ

แบบสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

หมายถึง

แบบสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
ชุดครูวิทยาศาสตร์ ระดับประกาศ-
นียบัตรวิชาการศึกษา อันประกอบด้วย
วิชา ฟิสิกส์ และวิทยาศาสตร์ทั่วไป
เคมี ชีววิทยา และวิธีสอนวิทยาศาสตร์
ที่อาจารย์ประจำกองส่งเสริมวิทยฐานะ
ครู กรมการฝึกหัดครูเป็นผู้สร้างขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย